

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ
วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
ทิพย์วารี สงนอก*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประเทศไทย

An Analytic Study of the Didactic Literature from Historical
Documents of Wat Na Phra That, Taku Sub-district,
Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province
*Thipwari Songnok**

Faculty of Humanities, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 27 April 2023

Revised 10 November 2023

Accepted 16 November 2023

คำสำคัญ

วรรณกรรมคำสอน

เอกสารโบราณ

วัดหน้าพระธาตุ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อวิเคราะห์คำสอนและกลวิธีการสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบคำสอนชาย ให้กตัญญู สอนหญิง ให้รู้จักปรนนิบัติ ให้รักพ่อแม่สามี ให้เป็นศาสนิกชนที่ดี สอนคนทั่วไปให้ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่โกหก ไม่ลุ่มหลงในกามตัณหา มีความกตัญญู และสืบทอดพุทธศาสนา คำสอนพระสงฆ์ให้หมั่นศึกษาพระธรรมและถ่ายทอดพุทธศาสนา และกลวิธีการสอนคือ สอนโดยตรง สอนโดยการเปรียบเทียบ สอนโดยการเล่าเรื่องมาประกอบการสอน และสอนโดยอาศัยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา

* Corresponding author

E-mail address:

thipwari.s@nrru.ac.th

Keywords:

didactic literature,
historical documents,
Wat Na Phra That

Abstract

This analytical study of the didactic literature from historical documents of Wat Na Phra That has the objective to analyze doctrines and teaching procedures from these texts from Wat Na Phra That, Taku Sub-district, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima. The research results showed that the doctrines appearing in these old documents were purposively for teaching males to be good sons and husbands, for females to be good wives, to use appropriate language as daughters-in-law, and for Buddhist laypeople to abstain from taking life, false speech, and sexual misconduct. This also includes upholding gratitude, observing religious precepts, and maintaining Buddhism for the future. The advice for monks is to study and propagate the Buddhaddhamma. The teaching procedures for this didactic literature were using direct methods, comparison, story telling and relying on Buddhaddhamma and precepts.

1. บทนำ

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญมาแต่อดีต ในด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิต สภาพสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบทซึ่งความสัมพันธ์ของครอบครัวและญาติพี่น้องยังเหนียวแน่นมากกว่าสังคมเมือง การยึดมั่นเกาะเกี่ยวทางวัฒนธรรมเป็นไปตามลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัยกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ได้แก่ กลุ่มไทยโคราช และกลุ่มไทยอีสาน นอกจากนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย ได้แก่ ยวน ส่วย มอญ จีน แขก กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะใช้ภาษาตามกลุ่มของตัวเอง มีประเพณีความเชื่อวิถีชีวิตของตนเอง ในด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ชาวบ้านในจังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ได้สั่งสมสืบทอดต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, 2549, น. 53) ซึ่งองค์ความรู้หรือภูมิปัญญา ไม่ว่าจะเป็นด้านความเชื่อ การเมืองการปกครอง ศาสนา จารีตประเพณี และองค์ความรู้เกี่ยวกับตำรายาล้วนถูกบันทึกไว้ในรูปแบบของเอกสารโบราณ ซึ่งได้แก่ คัมภีร์ใบลานและสมุดไทย เป็นต้น

วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นวัดเก่าแก่ที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์การอพยพและย้ายถิ่นฐานของชุมชน โดยมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ภายในวัด เช่น อุโบสถหลังเก่าซึ่งสะท้อนศิลปะพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในโบสถ์มีภาพเขียนสีเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชาดกตอนต่าง ๆ และหน้าโบสถ์ยังปรากฏหอไตรกลางน้ำ ซึ่งเป็นร่องรอยของการเก็บเอกสารโบราณไว้ในหอไตรนี้

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยพบเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลานจำนวน 981 ผูก และสมุดไทย จำนวน 50 เล่ม และพบเอกสารโบราณประเภทสมุดไทยตำไทยขาว หมวดคำสอน จำนวน 3 เล่ม โดยบันทึกสรรพวิชาไว้อย่างหลากหลายแขนง อาทิ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โหราศาสตร์ ดัชนีทกกฎหมาย การเมืองการปกครอง ในสมัยก่อนหน้านั้น วรรณกรรม วรรณคดีท้องถิ่น ตำรายาพื้นบ้าน และวรรณกรรมคำสอน นอกจากนี้ยังพบว่า เอกสารโบราณที่ปรากฏที่วัดหน้าพระธาตุหากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคัมภีร์ทางศาสนาจะนิยมบันทึกด้วยอักษรขอมไทย หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับตำรายา โหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ วรรณกรรมพื้นถิ่น จะบันทึกด้วยอักษรธรรมอีสาน และหากเป็นกฎหมายโบราณ อักษรศาสตร์ และวรรณกรรมคำสอน จะบันทึกด้วยอักษรไทยโบราณ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนบ้านตะคุได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ การบันทึกด้วยอักษรขอมมักพบได้ทั้งกลุ่มคนไทยภาคกลาง ภาคอีสาน แต่หากเป็นการบันทึกด้วยอักษรธรรมอีสาน มักพบในกลุ่มคนล้านช้างหรือกลุ่มคนที่ใช้ภาษาอีสาน ภาษาลาว ซึ่งก็ตรงกับประวัติศาสตร์การโยกย้ายของคนบ้านตะคุว่าอพยพมาจากเวียงจันทน์ในคราวสงครามและได้ตั้งหลักปักฐานที่บ้านตะคุแห่งนี้

และการบันทึกด้วยอักษรไทยโบราณสะท้อนการรับวัฒนธรรมการเรียนรู้มาจากส่วนกลางของประเทศหรือภาคกลาง

วรรณกรรมคำสอน เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระมุ่งสั่งสอนศาสตร์ด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ศิลปะ จริยศาสตร์ ปรัชญา เป็นต้น หรือให้ข้อคิดที่ควรปฏิบัติแก่คนในสังคมไทยขณะนั้น ซึ่งบางครั้งอาจประยุกต์มาใช้ให้เหมาะกับปัจจุบันสมัยได้ด้วย แรกทีเดียวมักจะปรากฏในรูปมุขปาฐะ ต่อมาจึงได้จารึกเป็นลายลักษณ์อักษร (เอมอร ชิตตะโสภณ, 2539, น.17) การศึกษาวรรณกรรมคำสอนจึงเปรียบเสมือนการศึกษาเกี่ยวกับหลักคิดของบรรพบุรุษที่ใช้อบรมสั่งสอนลูกหลานให้ยึดถือปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งคำสอนเหล่านี้หากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วจะพบว่าล้วนเป็นพลังเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่จะหล่อหลอมคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ตามกฎกติกาของสังคม เช่น สอนเรื่องการเลือกคู่ครองให้กับหญิง การครองเรือนอย่างไรให้มีความสุข ไม่เกิดปัญหาครอบครัว การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การเคารพบิดามารดาของทั้งสองฝ่าย การขยันช่วยกันทำมาหากิน บทบาทผู้หญิง บทบาทผู้ชาย บทบาทความเป็นผู้นำ องค์ความรู้เหล่านี้หากได้รับการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์จัดประเภท การวิเคราะห์ในเชิงคุณค่า และการเชื่อมโยงมาสู่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องก็มีส่วนช่วยส่งเสริมและสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของชาติให้อยู่สืบต่อไปได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการรวบรวมและปริวรรตถ่ายทอดเอกสารโบราณประเภทวรรณกรรมคำสอนให้เป็นภาษาไทยปัจจุบันจากนั้นเผยแพร่ต่อไปเป็นที่รู้จัก และวิเคราะห์ภูมิปัญญาคำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

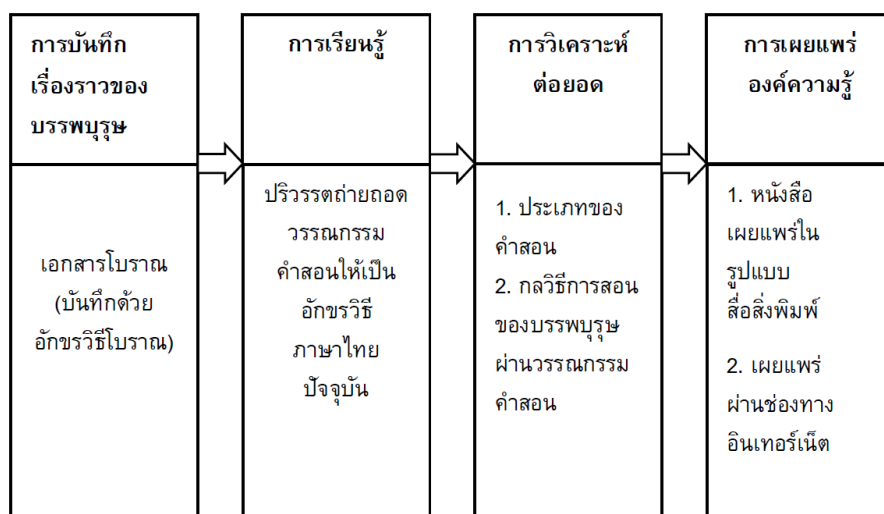
2.1 เพื่อวิเคราะห์คำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยเลือกศึกษาเอกสารโบราณประเภทคำสอน จำนวน 80 หน้าสมุดไทย จำนวน บรรทัด 6-7 บรรทัด จากเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ ไปลาณทั้งหมด จำนวน 981 ผูก และสมุดไทย จำนวน 50 เล่ม โดยเอกสารโบราณประเภท คำสอนฉบับดังกล่าวมีลักษณะสมบูรณ์ประมาณร้อยละ 80 เนื้อหาโดยส่วนมากเกี่ยวข้องกับ คำสอนทางพุทธศาสนา และมีเนื้อหาที่ไม่ร้อยเรียงกัน มีเอกสารชำรุดขาดหายไปบางส่วน โดยไม่มีหน้าปกเอกสาร ไม่ปรากฏชื่อเอกสารและชื่อผู้บันทึก ทั้งนี้อาจเกิดจากการจัดรวบรวม ข้อมูลเอกสารโบราณของวัด ภาษาที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลเป็นภาษาไทยมาตรฐาน แต่มี ภาษาไทยถิ่นปรากฏอยู่บ้าง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

4.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียด

- 1) วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- 2) วรรณกรรม/วรรณคดีประเภทคำสอน

4.2 ปรีวรรตถ่ายถอดเอกสารโบราณประเภทคำสอน วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา จากภาษาไทยโบราณให้เป็นอักษรวิธภาษาไทยปัจจุบัน คือ

4.2.1 ถ่ายถอดรูปพยัญชนะ สระ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ให้ตรงกับต้นฉบับ

4.2.2 แปลคำที่ถ่ายถอดจากภาษาไทยโบราณให้เป็นภาษาไทยปัจจุบัน

4.2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์คำสอนวัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา ตามกรอบแนวคิด

5. ผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 คำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาเอกสารโบราณวัดหน้าพระธาตุ ปรากฏคำสอนที่เน้นเกี่ยวกับคำสอนทางพุทธศาสนา สอนให้คนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม โดยเฉพาะในเรื่องของศีล 5 การสอนบทบาทหน้าที่ของผู้ชาย การสอนบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง สอนปฤชณคนทั่วไป และสอนพระสงฆ์ผู้ทรงสมณเพศ ปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 คำสอนผู้ชาย

เอกสารโบราณฉบับนี้พบเนื้อหาที่สอนชายไม่มากนัก ที่ปรากฏพบว่ามุ่งสอนให้กตัญญูรู้คุณบิดามารดา หากมีภรรยาแล้วไม่รักภรรยา หลงกิเลสตัณหา จนลืมพระคุณที่พ่อแม่เลี้ยงมา ถือว่าเป็นชายชั่วหรือชายไม่ดี ดังข้อความ

“..ชายชั่วกลัวเมียลืมคุณพระมารดา	ชายชั่วใจดำตันหาครอบงำ
มีดমনักหนอยู่ด้วยเมียแล้วเห็นห่างมารดา	คุณเลี้ยงรักษาไม่คิดอาวรณ์
พระมารดากลัวลูกไม่ตรงจะหลงด้วยตัณหา	ฟังคำภริยาทั้งแม่เสียเอง
พอคิดถอยหลังมาระบับยัง	กลัวจะฟังคำเมียหลงด้วยสิ่งนี้ ทั้งแม่เองเสีย
ชายชั่วกลัวเมียไม่รักมารดา	ชายดีใจปฐนสรรเสริญถึงคุณพ่อแม่เลี้ยงมา
ปลูกฝังไว้แล้วมักกลัวภริยา	ลืมคุณมารดาเป็นข้าตัณหาสงสาร....”

5.1.2 คำสอนผู้หญิง

คำสอนผู้หญิงโดยส่วนมาก จะเป็นคำสอนหญิงที่มีคู่ครองแล้ว ดังรายละเอียด

1) สอนให้รู้จักปรนนิบัติ ภรรยาที่ดีต้องรู้จักปรนนิบัติเอาใจสามี ได้แก่ นอบน้อม อ่อนโยน พุดจาไฟเพราะอ่อนหวาน เมื่อสามีจะนอนให้ปรนนิบัติพัตรี ดูแลที่หลับที่นอน กราบสามีก่อนนอน เมื่อคราวสามีจะรับประทานอาหารก็หมั่นดูแลนั่งเฝ้าอยู่ไม่ห่าง ดังข้อความ

“...ไม่ขึ้นเสียงเจรจาไล่เรียงไฟเพราะกลมเกลี้ยง มิได้ขึ้นเสียงเคื่องใจสามี
เวลาเข้านอนกราบผิวเสียก่อนจึงค่อยพัตรี บัดพูกบัตผ่านวดพั้นสามี
นางนาคณารี ดีกว่าหญิงทั้งหลาย.....”

“เมื่อผิวกินข้าวหลวงนางนั่งเฝ้ามิได้เห็นห่าง นั่งนอนพัตรีสามีไปพราง
นางกลัวความอายกลัวเขาจะว่า กลัวเขาจะนิทราว่าหญิงแบบคาย
ผัวนั่งกินข้าวไม่เฝ้าไม่กราย กลัวจะร้ายหน้ารักษาดัว”

2) สอนให้รักพ่อแม่สามีเหมือนพ่อแม่ตน ภรรยาที่ดีจะต้องปรนนิบัติพ่อแม่สามี เหมือนพ่อแม่ตนเองและให้รักพ่อแม่สามีเหมือนกับรักสามี ดังข้อความ

“...ปรนนิบัติแม่ผัวบนบอบยอบตัว รู้กลัวความอาย
นวดพั้นคั้นบาทามิให้คลาดคลา นางไม่เหนียวหน่ายอายชังยินดี”

“แม่ผัวแม่ตัวยำเียงเกรงกลัวให้ผัวปราณี
รักผัวเท่าไรใจนางอารีปรนนิบัติชนนีมิให้ลำเอียง...”

3) สอนให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ที่สุดของการเป็นหญิงที่ดีนั้นคือการได้ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นคนดี นับถือศาสนา สวดมนต์ จำศีลภาวนาทุกวันแปดคำ สิบห้าคำ เพื่อเป็น หนทางนำไปสู่การพ้นทุกข์ที่แท้จริง โดยในคัมภีร์ศาสนานี้ยังพบว่าหากผู้หญิงอย่างหลุดพ้น จากกิเลส ตัณหา ถึงขั้นบวชชีพรหมณีนั้นย่อมทำให้หญิงผู้นั้นเมื่อตายไปจะได้ไปจุติบน สรวงสวรรค์ ดังข้อความ

“ถึงแปดคำสิบห้าคำให้จำศีล
จะละวางบ้างได้เป็นไรเชียว
จะได้ไปมาหากินถึงถิ่นไหน
ต้องหาบหามทานไปเมื่อไรมี
ให้รำลึกตริกหาสทาผล
จะได้พาตน ไปพ้นมาร

ด้วยว่าปากนั้นยังกินรู้หวานเปรี้ยว
อย่าสละละที่เดียวเชียวไม่ได้
ก็ปราจำไปจำเริญศรี
พระชิตะศรีคุณแก้วสามประการ
จะพาตนข้ามพ้นจากสงสาร
จะสุขบานไปทุกชาติไม่คลาดคลา”

นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบผู้หญิงที่มีลักษณะตรงข้ามกับที่กล่าวข้างต้น คือ พวกที่หลง
กิเลสตัณหา หลงแต่ผู้ชาย จนขาดศีลธรรมถือว่าเป็นหญิงชั่ว ดังข้อความ

“คนชั่วให้เฒ่ามัวแก่เวรานิจาเอ๋ย	ไม่เสื่อมสร้างวางละละเลย
หลงแต่เซยขึ้นแต่ชายไม่ตัดได้	แล้วมิใช่จะห้ามขาดคว่ำสวาท
ล่อโลมเจ้าโคมฉายก็ตามเกิด	ประเวณีมีมากมาย
จะสืบสายศาสนาไม่ว่าใคร	ให้หักใจอ่อนน้อมให้คว่ำลง
ให้เอาอย่างหญิงดีที่มีศีล	จะหมดรจากจากมลทินไม่เหลือหลง
จะได้หม่อมค้อมในตั้งใจตรง	อย่าพะว้าพะวงแต่อย่างเดียว”

5.1.3 คำสอนบุคคลทั่วไป ไม่ได้ระบุเจาะจงว่าเป็นคำสอนสำหรับใคร เป็นข้อที่ควร
ปฏิบัติ และข้อที่ไม่ควรปฏิบัติของศาสนิกชนชาวพุทธศาสนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ สอนไม่ให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตด้วยการยกตัวอย่างบุคคลที่ทำบาป
ด้วยการฆ่าสัตว์ และเมื่อตายไปแล้วจะได้รับโทษจากการทำบาปนั้นอย่างไร ดังรายละเอียด

1. ผลกรรมจากการฆ่าสัตว์ทะเลมาขาย ผลของการฆ่าสัตว์ทะเลเพื่อนำมาขาย คือ
เมื่อตายไปจะกลายเป็นเปรตวิ้งขอส่วนบุญ โดยมีลักษณะทางกายภาพคือ ตัวสูงเท่าภูเขา
แต่ตัวไม่มีหัวหู และมีใบหน้าอยู่บริเวณท้อง รวมความคืออัปลักษณ์ ดังข้อความ

“หนึ่งถึงเปรตเศษนรก	อุลามกเต็มทีนั้นมีหลาย
ขอส่วนบุญวุ่นว้างทั้งหญิงชาย	อสุรกายสูงเยี่ยมเทียมคิริ
ล้วนแก่เฒ่าสาวเล็กกะจ้อยร่อย	ช่างชั่วถ้อยสาหัสน่าบัดสี
เห็นแต่ตัวหัวหูไม่มี	ช่างอับปรียชั่วช้านาราคาญ
หน้าของม้นนั้นมาอยู่ที่ท้อง	แต่จำต้องทนไปในสงสาร
ยิ่งพินิจคิดไปให้รำคาญ	เหลือประมาณหลายคนชอบกล”

“ยมพระบาลท่านก็ไซ้โดยใจจริง	ตามที่สั่งบาปกรรมมันทำมา
อ้ายพวกนี้เดิมทีไป	ตั้งบ้านที่ริมชานชายทะเล
ปลูกเคหาจับเอาหอยแมลงภู	ทั้งปูปลาเที่ยวขายเลี้ยงอาตมา
จนมั่งมีค่าเช่นค่างกล่าวว่า	ชาวประมงนั้นช่างพากันหาญจิต
ไม่คิดหนีสร้างแต่กรรมทำบาป	หยาบเต็มทีมิได้มีใจจิตคิดเมตตา
พอสิ้นบุญสูญชีพมาทนทุกข์	ไม่ผาสุกทรมาณนานหนักหนา”

2. ผลกรรมจากการเป็นพ่อค้าขายหมู ปรากฏคำสอนที่ชี้ให้เห็นโทษจากการฆ่าหมู
แล้วนำมาฆ่าและขายจนร่ำรวยเป็นเศรษฐี โดยเมื่อเขาเหล่านั้นตายไปก็ต้องทนทุกข์

ทรมานด้วยการถูกผูกประจานและถูกขวานสับเข้ากลางอก เลือดไหลอาบขโมมทั่วตัวเหมือน
การชำแหละหมู ดังข้อความ

“เวลาจวนจวนกันรีบผันผาย	มาตามชายริมข้างทางถนน
ถึงอ้ายเปรตเศษบาปหยาบกว่าคน	ดูตัวตุนหุตานันน้ำกลั้ว
เขาผูกมัดมัดประจานเอาขวานจะ	กลางอุระฉีกปอดตลอดหัว
โลหิตซาบอาบขโมมขโมมตัว	เพราะความชั่วทำกำหนดต้องทนทุกข์”

3. ผลกรรมจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตในวันพระ โดยยกสถานการณ์ในวันพระว่ามี
ชายคนหนึ่งกำลังจะไปทำบุญฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด และบังเอิญไปเจอชายอีกคนกำลังไปหาปลา
จึงชวนไปทำบุญ แต่ชายคนดังกล่าวปฏิเสธและตำคนที่ชวนไปทำบุญ เมื่อตายไปผู้ไปทำบุญใน
วันพระก็ได้ไปสวรรค์ ส่วนผู้สร้างบาปก็ไปนรก

“อ้ายคนหนึ่งบอกถามความตามภาษา	กระผมทำบุญมาไม่เสกสรรค์
ไปฟังเทศนาคาถาพัน	แต่อ้ายนั้นหาปลาในวารี
ครั้นเดินมาพบกันมันจึงถาม	ว่าเที่ยวตามออกอย่างไรในนี้
หมายจะชวนไปในวนชลธี	เที่ยวหาปลาบึงจึกินด้วยกัน
ผมบอกว่าตัวข้าไปฟังเทศน์	พระวิเศษเสียงเอกไม่เสกสรรค์
ไม่รู้ว่าจะมาหาปลานั้น	เราไปเสียด้วยกันก็จะดี
มันตอบไปไม่รู้ว่ในวันพระ	ไม่มีละไปฟังเทศน์วิเศษศรี
มันกลับตำว่าผมบาปหยาบเต็มที	ความเช่นนี้โปรดปรานประการใด”

จากคำสอนเกี่ยวกับการงดจากการเบียดเบียนชีวิตสัตว์นั้น จะเน้นสอนให้
พุทธศาสนิกชนเกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตว่าต้องทนทุกข์ทรมานเหมือนกับ
สัตว์ที่ถูกทำร้ายหรือถูกฆ่า นอกจากนี้ยังสอนให้รักษาศีล หลีกเว้นจากการฆ่าสัตว์มาเป็น
อาหาร เพราะตายไปจะทำให้วิญญาณเดือดร้อนและต้องทุกข์ทนจากการชดใช้กรรม

2) ไม่ลักขโมย จากคัมภีร์ฉบับนี้ไม่ได้สอนโดยตรงว่า ห้ามลักทรัพย์ของผู้อื่น แต่เป็น
การยกตัวอย่างให้เห็นถึงบาปกรรมของชายผู้หนึ่งที่เที่ยวลักทองจากพระวิหารและ
พระพุทธรูป จากผลกรรมที่ทำให้จิ่งทำให้ตกนรกหมกไหม้ ดังข้อความ

“มึงทำกรรมอะไรเขาจึงได้จับตัวจิกหัวมา	อ้ายนี้หรือที่เขาลือว่า
สาหละลอกทองพระวิหารนานหนักหนา	อุตริทำกรรมเวรช่างชั่วช้า
เหลืลั่นพันประมาณ	ใครรู้เห็นเป็นไปกับเจ้า
บอกกับเราจริงใจเร่งไขขาน	จะปรับไหมไถโทษโปรดปราน
กลัววังน่านกจะส่งลงอบาย”	

3) เว้นการจากโกหกหลอกลวง สอนโดยยกให้เห็นถึงเหตุการณ์ทรงเจ้าเข้าผี หลอกลวงชาวบ้าน บอกใบ้เกี่ยวกับเลขห่วย ให้คนงมงายในกิเลสตัณหา ซึ่งคนที่ประพฤติปฏิบัติเช่นนี้ก็จะได้รับโทษบาปกรรมที่ตนสร้างไว้ในนรก ดังข้อความ

“อยากกินเหล้าหมูปลาตุน่าชั้น
คนทั้งนั้นนับถือออกญาชา
งงวยหลงกลเป็นคนบ้า
ชั่ว दिनฟ้าแสนกบือนันตัง”

พอเจ้ามาเลือกหาแต่ห้าจันทน์
แล้วมีหน้าซำหลอกบอกห่วยใคร
ดูเถิดท่านมันทนเวทนา

4) ไม่ลุ่มหลงในกามตัณหา สอนไม่ให้ผู้คนมัวเมาในกิเลสตัณหา สอนให้เห็น สัจธรรมของชีวิตว่ามีเกิดแก่เจ็บตาย ความรัก ความลุ่มหลงในกิเลสตัณหาเป็นสิ่งที่ไม่จีรังถาวร แสดงให้เห็นถึงความรักฉันสามีภรรยาที่ไม่ยั่งยืน เมื่อตายไปก็ไม่สามารถตามกันไปได้ คนอยู่ก็เกลียดตัว แห้งหน่าย และมีรักใหม่ และแสดงให้เห็นว่าความรักที่แท้จริงที่นำไปสู่ความสุข ที่นิรันดร์ คือ ความรักในพุทธศาสนา การหมั่นทำความดี รักษาศีล ดังข้อความ

“สารพัดจะพูดจนสุดเรื่อง
คงจะม้วยมรณาด้วยสามี
คำอันนี้ย่อมมีมาทุกตัว
ด้วยราคาห่อหุ้มเข้ากุมกาย
เมื่อดับจิตบรรลย์ไปกายหน้า
ใครถึงกรรมใครก็ตายไปตามกรรม

แต่แค่เคียงบรรลย์ไปเมืองผี
แต่ชาตินี้ไม่ต้องรองถึงสองชาย
ทั้งเมียผัวย่อมว่ามีมาหลาย
ครันตัวตายแล้วก็เปลี่ยนไม่เหมือนคำ
เขาก็ไม่ซุซุบอุปถัมภ์
จะตายตามไปด้วยได้ก็ไม่มี”

“มนุษย์เราทุกวันนี้บาสักแล้ว
แต่หญิงร้ายชายพาลสันดานหมา
ท่านเปรียบไว้ในพุทธบัญญัติ
แต่ลงไปหมอนรกดกอเวจี
ได้ไปขึ้นสวรรค์นั้นแลท่านแสนน้อยนัก
ให้ครองดูเขาชนคนกับวัว

ตามัวเมาอยู่ด้วยราคะตัณหา
เทศนาสอนสั่งไว้ยังมี
ว่าฝูงสัตว์ล้มตายไปเป็นผี
ประมาณมีหลายล้านเท่าชนวัว
ประมาณสักกึ่งเท่าเขาบนหัว
เป็นนากลัวหนักหนานิจจาเรา”

5) กตัญญูตเวที ความกตัญญูตเวที สอนโดยเน้นให้ปุณฺชนตระหนักถึงบุญคุณ ของบิดามารดา ให้เกิดทุนบิดามารดาและทดแทนคุณ โดยสูงสุดของการแทนคุณบิดามารดา คือการหมั่นทำความดีรักษาศีล ส่วนบุตรชายสูงสุดในการทดแทนบุญคือการบวชทดแทนคุณ และการชักจูงบิดามารดาบำเพ็ญตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ดังข้อความ

“ครรรค์ดินแดนกระวนกระวาย
เกิดเป็นหญิงมากี่หลายชายก็มาก
กินน้ำร้อนนอนไฟหลายเวลา
จะยกสิ่งอันใดมาเปรียบไม่เทียบถึง
ท่านเทศนาสั่งสอนเห็นบ่อยจริง
ในคัมภีร์ที่ป็นมิ่งคลกล่าว
ท่านจัดแจงใส่คำภีร์บาลียัง
พระบิดรให้ยกกรขึ้นบำช้าย
ให้ทุนเทินเดินดำรงทรงกายา
มิให้ชอกช้ำสุดปล้ำปลุกสุดทน

“เขียนลงไว้ตามบาปบุญ
ใครปรนนิบัติพระพุทธาน
ท่านเอาชาติคุณเขียนด้วยแผ่นทอง
ท่านเอาหนังสือทุกขาสันทั้งผอง
ท่านเขียนด้วยเลือดหมาทะเลารอง

ตะเกียกกายเคลื่อนสอดตลอดมา
แสนลำบากชนนี้เห็นักหนา
คุณบิดามารดามีมากจริง
เสมอทั้งก็ไม่ได้ลูกชายหญิง
สิ่งมากมายหลายยิ่งอนันต์
กุศลบอกแนมาแต่หลัง
ไว้สอนสั่งกุลบุตรสุดศรัทธา
พระมารดาทยายขึ้นบำชวาย
ลำบากแบกไว้บนบ่าทั้งสององค์
.....”

ที่เจ้าศีลภาวนารักษาสัจ
อุดหนุนคุณบิดมารดาท่านการุญ
ถ้าผู้ใดทำบาปอันหยาบช้าย
ไม่ทำบุญกรวดน้ำตามครรลอง
เป็นแผนกแจกเป็นกองไม่ปนกัน”

6) ถ้อยคำ พังพรรณ สืบทอดพุทธศาสนา คำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณนี้ เน้นสอนให้ปฤชนปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เน้นสร้างกุศล ถ้อยคำ พังพรรณ ในวันพระ และให้เคารพ ไม่ดูหมิ่น พุทธเจ้าลบล้างพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของพระพุทธหรือเจ้าผู้สืบทอด ศาสนา ดังข้อความ

“รูปเทียนมีกลิ่น เร่งให้บูชา
หมั่นฟังเทศนา แปะคำสืบห้าคำ
สิ่งของอันมี พังพระจักราช
ท่านเทศนาไว้แจ้งใจถ้วนถี่

สารพัดหมด ในวันอุโบสถ
ทำตามศรัทธา แต่งเครื่องบูชา
ทำตามโอวาทของพระชินศรี
อาณิสส้อมากมี จักได้มัยผล”

5.1.4 คำสอนพระสงฆ์ ในเอกสารคัมภีร์โบราณฉบับนี้ นอกจากจะปรากฏคำสอน ปฤชนคนธรรมดากลับแล้ว ยังสอนพระสงฆ์ ให้รู้หน้าที่การเป็นพระสงฆ์ หรือความเป็น “สมณเพศ” ซึ่งหมายถึง ผู้สละแล้วซึ่งกิเลส ไม่ลุ่มหลงในเข้าของ วัตถุ สิ่งปลูกสร้าง อาคาร วิหารต่าง ๆ แต่ควรหมั่นศึกษาพระธรรมและถ่ายทอดพุทธศาสนา ดังข้อความ

“ให้บัญญัติดับจิตตามกิจสงฆ์
อย่าให้ละที่กุศลงานิจจัง
อย่าเวียนวงหลงกิเลสเพศกระหัด
ทำนองค้ด่างไว้ให้มันในสันดาน
ไม่เหมือนสิ้นจตุปัจจัยทั้งสี่
สร้างกุฎวิหารก่อศาลา
ทั้งพระปัจเจกโพชทั่วเวหา
ก็ประเสริฐเลิศนักหนาแสนยีนยง
เท่าสร้างสมณะกิจในกิจสงฆ์
ภิกษุยังยวดยานของท่านมา
สมณเพศกล้าแข็งแรงนักหนา
เป็นปฏิปทาสมบัติ
เป็นรากแก้วศาสนาพากันจำ
ถ้าผู้ใดได้ถึงเช่นนี้
จะมหิมาให้มะโหโอะละลา
เสวยทิพย์สิ้นทุกข์สุขประเสริฐ
จะลอยปลิวเปล่งเร้งทยาน

ให้ปลงให้เห็นพระทุกช่วง
สติตั้งไว้ให้มันคง
เอาผลอาานิสงส์ภิกษุยังยวดยานสิ้น
ถึงจะมีทรัพย์อยู่นับแสน
เครื่องบริวารจะมีมากมูลพูนสมภาร
พระอรหันต์พันหมื่นนำยื่นโปรด
ทั่วทั้งห้องจักรวาลท่านลงมา
ยังไม่เลิศประเสริฐไม่ศักดิ์สิทธิ์
ให้ทวงเหนี่ยวเขี้ยวขมอมารมณปลง
สินทรัพย์สร้างไว้ไม่ประเสริฐ
ปลงปัญญาแนวแน่แผ่พระธรรม
ท่านบัญญัติตรัสไว้เป็นข้อคำ
แสนเลิศล้ำเหลือโลกในโลกา
ไม่เสียที่เกิดมาในพระศาสนา
ในชาติหน้าก็คงสุขทุกประการ
จะล้ำเลิศแหล่งหล้าจะกล้าหาญ
ขึ้นเสวยเขยวิมานอยู่เมืองแมน”

จากลักษณะคำสอนที่ปรากฏข้างต้น เนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ประพฤติดี ละเว้นความชั่ว หลักคำสอนหญิงมีส่วนที่คล้ายคลึงกับคำสอนหญิงโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นกฤษณา สอนน้องคำฉันท์ หรือหลักคำสอนหญิงของภาคกลาง (พัชลินิจ จินนูน, 2559, น. 31-67) กล่าวคือ สอนให้รู้จักปรนนิบัติสามีและคนรอบข้างสามี หลักคำสอนผู้ชายหรือสอนบุคคลทั่วไปที่มุ่งสอนให้เลื่อมใสในพุทธศาสนา โดยการยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต การทำความดี ละเว้นการทำบาปทั้งปวง การหมั่นเข้าวัดฟังธรรม และสอนให้รู้จักทำบุญ ทำทาน เป็นต้น

5.2 กลวิธีการสอนผ่านวรรณกรรมคำสอน

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสอนของบรรพบุรุษผ่านวรรณกรรมคำสอน หรือ คัมภีร์ทางศาสนาซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งสอนให้คนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักพระพุทธศาสนา และมุ่งสอนให้คนรู้หน้าที่อันดีงามของตนเองโดยจะส่งผลให้ผู้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยปรากฏกลวิธีการสอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 กลวิธีการสอนโดยตรง เป็นคำกล่าวบอกตรง ๆ ว่าจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสมในบทบาทหน้าที่ของตน ดังตัวอย่าง

“เราจาล้ำเสียง ไพเราะกลมเกลี้ยง

มิได้ขึ้นเสียงเคื่องโงศาณี”

“เวลาเข้านอน กราบผัวเสียก่อน

จึงค่อยพักรวี

บัดฟูกบัดผ้า นวดพันทามี

นางนาคนารี ดีกว่าหญิงทั้งหลาย

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า เนื้อหาเน้นสอนให้เห็นภาพโดยตรงเกี่ยวกับหน้าที่ของ
ผู้หญิง โดยเฉพาะบทบาทของภรรยาจะต้องพูดจาไพเราะอ่อนหวาน เคารพ ประนินบัติสามี
อย่างแม่ศรีเรือน

5.2.2 กลวิธีการสอนโดยการเปรียบเทียบ เนื่องจากคัมภีร์เอกสารโบราณฉบับนี้
เป็นคำภีร์ที่เกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา มุ่งสอนให้คนปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ผู้เขียนจึงมุ่งสอน
โดยการเปรียบเทียบให้เห็นในสองลักษณะ กล่าวคือ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนว่าสิ่งใด
เรียกว่าดี และพฤติกรรมแบบใดที่เรียกว่าชั่ว หรือไม่ดี ดังตัวอย่าง

“ชายชั่วกลัวเมีย ลืมคุณพระมารดา ชายชั่วใจดำ ตัณหาครอบงำ มีตมหนักหนา
อยู่ด้วยเมียแล้วเหินห่างมารดา คุณเลี้ยงรักษาไม่คิดอาวรณ์”

“ชายดี ใญ่บุตรเสริฐถึงคุณ พ่อแม่เลี้ยงมา ปลุกฝังไว้แล้ว มักกลัวภริยา....”

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าเปรียบเทียบให้เห็นระหว่างชายชั่วจะมีลักษณะกลัวเมียลืม
คุณมารดา ส่วนชายที่ได้ชื่อว่าเป็นชายดีนั้นจะกตัญญูระลึกถึงคุณมารดาบิดา

“คนชั่วให้เฒ่ามัวแก่เวรอันจจาเอ๋ย

ไม่เสื่อมสร้างวางละสละเลย

หลงแต่เขยขึ้นแต่ชาย

ไม่ตัดได้แล้วมิใช่จะห้ามขาด

คว่ำสวาทล่อโลมเจ้าโณมฉาย

ก็ตามเกิดประเวณีมีมากมาย

จะสืบสายศาสนาไม่ว่าใคร

ให้หักใจอ่อนน้อมให้คว่ำลง

ให้เอาอย่างหญิงดีที่มีศีล

จะหมดรากจากมลทินไม่เหลือหลง

จะได้น้อมค้อมในตั้งใจตรง

อย่าพะว้าพะวงแต่อย่างเดียว”

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงการเปรียบเทียบลักษณะของคนชั่วหรือลักษณะหญิงชั่ว คือ
หญิงที่หลงมัวเมาในกิเลสตัณหา ส่วนหญิงที่ได้ชื่อว่าเป็นหญิงดี คือ ผู้ที่ถือศีลฟังธรรม หลุดพ้น
จากราคะกิเลสตัณหาตนเอง

5.2.3 กลวิธีการสอนโดยการเล่าเรื่องหรือยกเหตุการณ์ต่าง ๆ มาประกอบ
การสอนมักอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนามาสอดแทรก หรือยกเหตุการณ์มาเล่าให้ผู้อ่าน
เห็นภาพ โดยจะส่งผลให้คนอ่านเกรงกลัวต่อบาป ไม่กล้าจะกระทำความผิดตามเหตุการณ์ที่ผู้เขียน
ได้ยกมา ดังตัวอย่าง

“มันใจบาปหยาบข้าวกวสามานย์
สร้างแต่กรรมไม่ทำการกุศล
ต้องทนทุกข์เวทนาไม่ถาวร
พอดับขันธสูญสิ้นชีพนรก
ทรชนจนตนถึงบัลโลย
มีกำไรให้เขากู้จนอยู่ตึก
หลงตนหาทำตนให้หม่นมัว

ทำแต่การขายค้าฆ่าสุกร
บาปของตนตามล้างแต่ปางก่อน
ผู้ใหญ่สอนก็ไม่ฟังโอหังใจ
ใยไม่พกเงินทองมากองให้
มึงช่างไม่รู้สึกลำบากตัว
ออกคักคึกเองเป็นเจ้าสัว
แล้วยกตัวข่มท่านไม่ฟังใคร”

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการยกเหตุการณ์ของผู้ที่ทำบาปหรือเป็นพ่อค้าขายหมูจนร่ำรวย ใครสอนไม่ฟังด้วยโอหังว่าเป็นเศรษฐีเมื่อตายไปก็จะได้รับการลงโทษอย่างหนักที่โดนเขาฆ่าและผ่าท้อง เมื่อผู้อ่านเห็นภาพอันสลดสยองเช่นนี้ก็รู้สึกเกรงกลัวไม่ทำบาป

“ยมพระบาลกล่าวสารสร้างเรื่อง
มันโกหกยกตัวไม่กลัวใคร
เที่ยวปดเท็จเข้าทรงลงผีเจ้า
พอเจ้ามาเลือกหาแต่น้ำจันท์
แล้วมีหน้าซ้ำหลอกบอกหวย
ดูเถิดท่านมันทนเวทนา

ว่าแคนเคื่องอ้ายระย้าก่อกรรมใหญ่
ใครทำให้มันทำกรรมของมัน
อยากกินเหล้าหมูปลาตุนำขึ้น
คนทั้งนั้นนับถือออกภักษา
ใครรงงวยหลงกลเป็นคนบ้า
ชั่ว दिनฟ้าแสนกับป้อนันตัง”

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการยกสถานการณ์การทรงเจ้าเข้าผี แสดงถึงการโกหกหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อ บอกไปหวยให้คนหลงในอบายมุข มอมเมาการพนัน ซึ่งหากใครประพฤติปฏิบัติเช่นนี้ถึงลงนรกเป็นทุกข์อยู่อย่างยาวนานชั่วกัปชั่วกัลป์ เป็นการสอนที่ยกตัวอย่างเหตุการณ์ให้เห็นภาพซึ่งเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

5.2.4 สอนโดยอาศัยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา โดยส่วนมากเนื้อหาที่ปรากฏจะเป็นหลักธรรมคำสอนที่มุ่งเน้นให้คนยึดเอาศาสนาเป็นที่ตั้ง ให้บำเพ็ญศีลภาวนาให้ยึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ หมั่นทำบุญ ทำทาน และตัดขาดในกิเลสตัณหา ดังตัวอย่าง

“เกิดเป็นหญิงนี้แลยากลำบากเหลือ
เข้าจำศีลภาวนาเมตตาไป
ให้โจนหัวนุ่งขาวเข้าจำศีล
เอารูปเทียนบูชาศรัทธาลง
ยกขึ้นไว้เหนือเศียรเอาเทียนปิด
พระพุทธัง พระธรรมมัง นิ่งทุกคืน

ก็ยังเป็นเชื้อบวชเป็นชีตามวิสัย
อย่าสงสัยคำพระชินนสี
นิยมยินไปด้วยพระศาสนา
ดำรงนมนัสการทุกวันคืน
น้อมถวายชีวิตอย่าขึ้นขม
ภิญโญเย็นยวดยิ่งภิญโญญาณ

จากตัวอย่างข้างต้นก็สะท้อนคำสอนทางพุทธศาสนา คือ สอนให้รู้จักบาปบุญ ให้บำเพ็ญศีลทานซึ่งหากใครทำได้ทำดีก็จักได้ขึ้นสวรรค์ แต่หากใครทำความชั่วก็จะตกนรก

“อย่าประมาทอาจของทงไป

อย่าหาญกล้าฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

เฝ้าสวดมนต์ฟังเทศน์วิเศษดี

อย่าพะวงหลงใหลใจเป็นห่วง

คิดมานะสละเสียทั้งเบียดไป

ชีวิตเขาอย่าได้เอาเป็นภักษา

จะได้ยลก็เมื่อตนบรรลัฉายา

ต้องเกิดความหยาบหยาบเพราะบาปใหญ่

นี้แลกรรมทำไว้ได้เป็นเวร

รักษาใจถือนั่นในขันติ

อหิงสาคิดภาวนาเป็นราศี

บวชเป็นชี้อธิศีลให้ภักษุ

จะพาทรงตรอมทุกข์ไม่สุขโซ

อย่างมโง่หลงใหลในสันดาน

กรรมจะมาตามหลังที่สังขาร

เพราะคิดการก่อกรรมต้องจำเป็น

ฤาเชื่อใจว่าไม่แน้ไม่แลเห็น

ต้องยากเห็นนวงนวยเมื่อตายไป”

จากตัวอย่างข้างต้น สอนให้คนใช้ชีวิตโดยไม่ประมาท ให้รู้จักขันตอดทน และไม่ฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต ให้หมั่นฟังธรรม ถือนั่น ไม่เล่นพนัน

6. อภิปรายผล

การศึกษาวិเคราะห์วรรณกรรมคำสอนจากเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา พบประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็น ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัย มาอภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 คำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากผลการศึกษาที่ปรากฏในวิจัยเล่มนี้พบว่า เอกสารโบราณฉบับดังกล่าวเป็นคัมภีร์ทางศาสนาที่มีเนื้อหามุ่งสอนให้คนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติตามหน้าที่หรือบทบาทของบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ หน้าที่ของชาย เน้นให้เป็นผู้กตัญญูรู้คุณบิดามารดา หน้าที่ของหญิง เน้นการเป็นภรรยาที่ดี ดีด้วยวาจา ดีด้วยการปรนนิบัติดูแลเอาใจสามี เคารพบิดามารดาของสามี ประดุจบิดามารดาของตน หน้าที่ของบุคคลทั่วไปเน้นในเรื่องของการทำความดีละเว้นความชั่ว โดยไม่เบียดเบียนหรือฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การไม่โกหกหลอกลวงต้มตุ๋น การไม่ลุ่มหลงในกาม สอนให้กตัญญูรู้คุณบิดามารดา และหน้าที่ของพระสงฆ์ สอนให้รู้หน้าที่การเป็นพระสงฆ์ ไม่ลุ่มหลงในเข้าของ วัดกุ สิ่งปลูกสร้าง อาคาร วิหารต่าง ๆ ให้หมั่นศึกษาพระธรรมและถ่ายทอดพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า คำสอนที่ปรากฏไม่ว่าจะสอนบุคคลใด บทบาทใด ก็เน้นให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้ยึดหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง หมั่นสวดมนต์ภาวนา ทำบุญ ถือนั่น ฟังธรรม และผลแห่งการทำความดีตามคำสอนทาง

พุทธศาสนาก็จะนำพาผู้คนไปเกิดในภพภูมิที่ดีหรือบนสวรรค์ ตรงกันข้ามหากผู้ใดทำชั่วก็ต้องตกนรกเป็นเปรต ได้ทำความทุกข์เวทนาตามกรรมที่ตนเองได้สร้างไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของประเวศ อินทองปาน (2565, น. 72) วิเคราะห์พุทธปรัชญาในวรรณกรรมไตรภูมิพระร่วง และวรรณกรรมแห่งมหาภารตะในคัมภีร์ภควัทคีตา อันเป็นคัมภีร์ทางศาสนาเช่นเดียวกันว่า ไตรภูมิพระร่วงอธิบายแนวคิดที่นำไปสู่ภพนรก คือ กรรมชั่วและการปฏิบัติกรรมดีตามกรอบของศีลธรรมทำให้ไปเกิดในสวรรค์ เช่น การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เมตตา ดูแลบิดามารดา เป็นต้น สำหรับหนทางที่จะพรหมโลกคือการปฏิบัติภาวนาให้เกิดผลสำเร็จตามขั้นต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกมีจุดมุ่งหมายในการแสดงภพภูมิในลักษณะของการเวียนว่ายตายเกิดที่ทำให้เกิดทุกข์ และแสดงวิธีพ้นทุกข์ด้วยการบรรลุนิพาน ส่วนไตรภูมิพระร่วงมีจุดมุ่งหมายในการแสดงภพภูมิเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองบ้านเมือง และการควบคุมคนในสังคมโดยสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งทำให้สังคมสงบสุข

6.2 กลวิธีการสอน

จากการศึกษาคัมภีร์โบราณฉบับนี้พบว่า เนื้อหาของคัมภีร์โบราณเป็นแนวคิดทางพุทธศาสนาংশอนให้คนเป็นคนดี รู้จักการทำความดี หรือสะสมบุญ และละอายหรือเกรงกลัวต่อบาป ฉะนั้นหลักหรือกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการเขียนคัมภีร์โบราณประเภทคำสอนนี้ ย่อมมีวัตถุประสงค์ที่จะโน้มน้าวใจให้คนเปลี่ยนพฤติกรรม ยอมรับ และยอมปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้แต่งต้องการให้ปฏิบัติ ซึ่งกลวิธีที่นำมาใช้ในการเขียนเพื่อสั่งสอนหรือโน้มน้าวใจที่ปรากฏในคัมภีร์โบราณฉบับนี้จึงเน้นวิธีสอนโดยการเล่าเรื่องหรือยกเหตุการณ์ต่าง ๆ มาประกอบการสอน อาทิ สอนให้ละเว้นการฆ่าสัตว์ โดยยกตัวอย่างพ่อค้าขายหมูที่ฆ่าและชำแหละหมูขายจนร่ำรวย ถือเป็นการทำบาปและจะได้รับผลกรรมคือทุกข์ทรมานเช่นเดียวหมู ชาวประมงที่จับกุ้ง หอย ปู ปลา ขาย และขายผู้หาปลาในวันพระย่อมได้รับผลกรรมที่ทำไว้เช่นเดียวกัน และสอนเรื่องไม่ให้โกหกหลอกลวงโดยการทรงเจ้าเข้าผี ก็ยกตัวอย่างการทรงเจ้าเข้าผี ทำพิธีของคนทรงเจ้าพร้อมบอกใบ้ห่วยให้คนงมงาย ซึ่งผลของการหลอกลวงต้มตุ๋นคนอื่นในลักษณะนี้เมื่อตายไปแล้วต้องเป็นเปรต การอธิบายที่ทำให้คนเห็นภาพเช่นนี้ทำให้คนรับสารเข้าใจเนื้อหาของสารได้ง่ายมากยิ่งขึ้น หรือกลวิธีการสอนโดยการเปรียบเทียบ ได้แก่ เปรียบเทียบลักษณะชายดี ชายชั่ว เปรียบเทียบลักษณะหญิงดี หญิงชั่ว ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาหรือหลักคำสอนนั้นได้อย่างแจ่มแจ้งลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และสุดท้ายกลวิธีการสอนโดยอาศัยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาถือเป็นการชักจูงโดยใช้หลักธรรม หรือหลักคิดทางด้านพุทธศาสนาให้คนคล้อยตาม เป็นแนวทางที่จะชี้แนะให้คนเชื่อในหลักธรรม “คัมภีร์ทางศาสนา” เพื่อให้คนละบาป อันเป็นหนทางแห่งการพ้นทุกข์ ซึ่งกลวิธีในการสอนดังกล่าวมานี้สอดคล้องกับพระชลญาณมุนี และคณะ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับพระสงฆ์ต้นแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก โดยระบุว่า อัตลักษณ์ของการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในสังคมไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ ก็คือ 1) การยกอุทาหรณ์และนิทานประกอบ

เป็นรูปแบบที่พระพุทธเจ้าทรงใช้บ่อย ๆ เพราะทำให้เข้าใจความได้ง่าย 2) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมาอุปไมยทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ลึกซึ้ง 3) ใช้สื่อธรรมชาติใกล้ตัว ทำให้รู้จักเข้าใจง่าย เป็นอุปกรณ์การสอน 4) การสาธิตให้ดูหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สามารถนำผลการศึกษาไปจัดทำฐานข้อมูลทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของวัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาได้
2. สามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาเป็นเอกสารวิชาการ หรือจัดทำสื่อวีดิทัศน์เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ด้านนี้ให้กับเยาวชนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์คำสอนจากรรณกรรมประเภทคำสอนที่ปรากฏในเอกสารโบราณในจังหวัดนครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง/References

- ประเวศ อินทองปาน (2565). วิเคราะห์พุทธปรัชญาในวรรณกรรมไตรภูมิพระร่วงและวรรณกรรมแห่งมหาภารตะในคัมภีร์ภควัทคีตา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(1), 65-84.
<https://so02.tcithaijo.org/index.php/jam/article/download/253044/171178/935386>
- พระชลญาณมุนี, บุญทัน ดอกไธสง, และ พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ. (2560). พระสงฆ์ต้นแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 127-140.
- พัชลิน จินนุ่น. (2559). *ภูมิปัญญาของคนไทย: ศึกษาจากวรรณกรรมคำสอนภาคกลางยุคการพิมพ์ (พ.ศ.2459-2493)*. กระทรวงวัฒนธรรม, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. (2549). *ปุมเมืองโคราช : บันทึกคำบอกเล่าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา.
- เอมอร ชิตตะโสภณ. (2539). *การศึกษาวิเคราะห์จารีตนิยมทางวรรณกรรมไทย*. ต้นอ้อแกรมมี.